

Дослідження/**Леонід Долінський**

Кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіко-математичного
моделювання Київського
національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

Олександр Ковальчук

Фінансовий аналітик
Національного рейтингового агентства
"Рюрік"

Побудова інтегрального кредитного рейтингу банківської системи України

За Національною рейтинговою шкалою побудовано інтегральний кредитний рейтинг банківської системи України. Він належить до інвестиційної категорії та характеризує банківську систему як таку, що має високий рівень кредитоспроможності порівняно з іншими українськими позичальниками. Водночас встановлено, що цей рівень кредитоспроможності чутливий до несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов. Запропонований експертно-аналітичний підхід дає змогу узагальнити фінансові показники українських комерційних банків, отримати середньозважену рейтингову оцінку надійності вітчизняної банківської системи.

ДОВІРА – НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Однією з основних проблем, що стримують розвиток українського фінансового ринку, є так звана "криза довіри" з боку потенційних вкладників до банківських установ.

В аналітичному дослідженні "Банківська система України: підсумки 2011 року та ключові тенденції розвитку", проведеному Національним рейтинговим агентством "Рюрік" [1], експерти зазначають, що залишки коштів фізичних осіб на рахунках у банках України впродовж 2011 року збільшилися на 13.1%, що свідчить про поступове відновлення довіри

населення до банків. Проте вельми високою залишається частка депозитів на вимогу (23%) та депозитів, вкладених на термін до одного року (34%). Переважання короткострокових депозитів у поєднанні з можливістю їх дострокового зняття вкладником робить ресурсну базу, що сформована за рахунок залучених коштів, нестабільною та стримує видачу банками довгострокових кредитів для розвитку економіки України. З метою підвищення довіри до вітчизняної банківської системи, забезпечення високого рівня її фінансової прозорості й інформаційної відкритості необхідне впровадження загальноприйнятої системи класифікації фінансових установ за ступенем надійності.

В Україні ще 1 квітня 2004 року з метою оцінювання кредитного ризи-

ку та визначення інвестиційної привабливості різних об'єктів ухвалено "Концепцію створення системи рейтингової оцінки регіонів, галузей національної економіки, суб'єктів господарювання" [2]. Тобто нині в Україні в межах чинної нормативно-правової бази вже запроваджено певну систему рейтингового оцінювання, відповідно до якого універсальною оцінкою надійності (кредитоспроможності) вітчизняної фінансової установи є її кредитний рейтинг, який визначають за Національною рейтинговою шкалою (надалі – Національна шкала).

Відповідно до Закону "Про державне регулювання ринку цінних паперів України" [3] *кредитний рейтинг* – це умовний вираз кредитоспроможності об'єкта рейтингування в цілому та/або його окремого боргового

зобов'язання за Національною шкалою кредитних рейтингів. Згідно з цим законом рейтингові оцінки, отримання яких є обов'язковою вимогою, мають право визначати виключно **уповноважені** національні рейтингові агентства та (або) **визнані** міжнародні рейтингові агентства. Також у цьому законі встановлено, що при визначенні рейтингової оцінки уповноважене рейтингове агентство зобов'язане використовувати **Національну шкалу**. Чинна Національна шкала в Україні введена в дію Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Національної рейтингової шкали" від 26.04.2007 р. № 665 [4]. Враховуючи все вищезазначене, вважаємо, що науково-практичні дослідження, присвячені проблемам моделювання кредитних рейтингів із кінцевою метою оцінювання кредитного ризику (або навпаки – надійності) об'єктів рейтингування, є актуальними та своєчасними.

Питання економіко-математичного моделювання ризику та надійності розглядали в своїх працях такі відомі вітчизняні науковці, як В.В.Вітлінський, В.М.Гранатуров, А.Б.Камінський, М.М.Клименюк, О.В.Пернарівський, О.І.Ястремський. Також у вивченні цієї проблеми вагомий внесок зробили й зарубіжні вчені, серед яких Е.Альтман, Т.Бартон, Е.Брігхем, О.Лобанов, М.Рогов, П.Уокер, Ф.Фабозці, М.Хохлов, О.Чугунов, У.Шарп, У.Шенкир, О.Шоломицький. Разом з тим питання моделювання кредитних рейтингів та оцінювання кредитного ризику об'єктів рейтингування в межах загальної теорії економічного ризику розкрито недостатньо.

Події кінця 2008 р. – початку 2009 р. засвідчили, що фінансовий стан кожного окремого банку суттєво залежить від загального фінансового стану банківської системи України. Всі банківські установи тісно пов'язані між собою, тому індивідуальний рівень кредитоспроможності банку насправді не повністю відображає ступінь його надійності. При визначенні фінансової стійкості окремого банку необхідно знати й враховувати загальний (інтегральний) рівень кредитоспроможності всієї банківської системи. Оскільки універсальним інструментом, який сигналізує про ймовірність невиконання боргових зобов'язань певною фінансовою установою, є кредитний рейтинг, то для досягнення поставленої мети доціль-

но визначити інтегральний кредитний рейтинг банківської системи України.

Метою дослідження є оцінка надійності банківської системи України шляхом визначення її інтегрального довгострокового кредитного рейтингу за Національною шкалою.

Для досягнення зазначеної мети у процесі дослідження були вирішені такі завдання:

- актуалізовано інформацію про наявні довгострокові кредитні рейтинги банківських установ України за станом на 01.02.2012 року;
- визначено середньозважені кредитні рейтинги в розрізі груп банків за класифікацією Національного банку для прорейтингованих банків;
- визначено інтегральний кредитний рейтинг банківської системи України для прорейтингованих банків;
- визначено можливий діапазон зміни інтегрального кредитного рейтингу банківської системи України з урахуванням імовірного впливу не-прорейтингованих банків.

Дослідження щодо кредитних рейтингів вітчизняних банківських установ було проведене за статистичними даними, актуалізованими на 01.02.2012 р. На цей час в Україні підтримували кредитні рейтинги банків три визнані міжнародні рейтингові агентства – Фітч Рейтингс (Fitch Ratings), Мудіс (Moody's) та Стендарт енд Пурс (Standard & Poor's), три уповноважені національні – НРА "Рюрік", РА "Експерт-Рейтинг", РА Ай.Бі.Ай.-Рейтинг (IBI-Rating) та одне екс-уповноважене (РА "Кредит-Рейтинг"). Було досліджено рейтинги цих агентств та актуалізовано інформацію про довгострокові кредитні рейтинги банківських установ України.

Зазначимо, що визнані Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР, до реорганізації – Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку (ДКЦПФР)) міжнародні рейтингові агентства не дотримуються Національної шкали, а запровадили власні рейтингові шкали для ринку України. З метою узгодження рейтингових шкал для України, що належать визнаним міжнародним рейтинговим агентствам, із Національною шкалою було прийнято відповідні нормативні документи:

- Рішення ДКЦПФР "Щодо встановлення відповідності рівнів рейтингових оцінок за шкалою між-

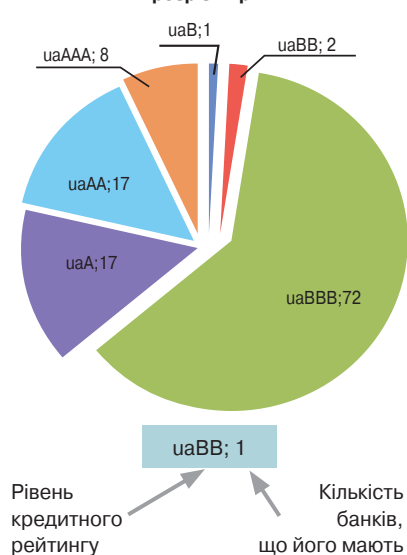
народного рейтингового агентства Fitch Ratings рівням за Національною рейтинговою шкалою" від 27.12.2007 р. № 2312 [5];

- Рішення ДКЦПФР "Щодо встановлення відповідності рівнів рейтингових оцінок за шкалою міжнародного рейтингового агентства Moody's Investors Service рівням за Національною рейтинговою шкалою" від 27.12.2007 р. № 2313 [6];

- Рішення ДКЦПФР "Щодо встановлення відповідності рівнів рейтингових оцінок за шкалою міжнародного рейтингового агентства Standard & Poor's рівням за Національною рейтинговою шкалою" від 27.12.2007 р. № 2314 [7].

Після прийняття цих рішень де-юре з'явилася можливість порівнювати за єдиною Національною шкалою кредитні рейтинги фінансових установ, визначені уповноваженими національними та визнаними міжнародними рейтинговими агентствами. Зазначимо, що за станом на 01.02.2012 р. банківська система України налічувала 175 банків, які мали ліцензію на надання банківських послуг. Згідно з Рішенням Комісії з питань нагляду та регулювання діяльності банків НБУ від 23.12.2011 р. № 814 "Про розподіл банків на групи" [8] вони класифіковані за групами. Отже, відповідно до ренкінгу НБУ за розміром активів до I групи належало 17 банків, до II групи – 19, до III групи – 22 банки, до IV групи – 117. Серед 175 банків більше половини (96 банків) мають довгострокові кредитні рейтинги позичальників. Найбільша питома вага

Структура кредитних рейтингів банків України в розрізі їх рівнів

Таблиця 1. Розподіл банків України за групами відповідно до їх кредитних рейтингів

Група банків	Рівень кредитного рейтингу					
	uaAAA	uaAA	uaA	uaBBB	uaBB	uaB
I група	3	10	3	5	1	0
II група	4	6	5	6	1	1
III група	0	0	4	22	0	0
IV група	1	1	5	39	0	0
Усього	8	17	17	72	2	1

банків з кредитними рейтингами у I групі – 16 із 17. У II групі прорейтинговано 17 банків із 19. У III групі – 19 із 22 банків. І лише у IV групі прорейтингованих банків менше половини – 44 зі 117.

У цілому рейтинговими агентствами (міжнародними та національними) підтримуються кредитні рейтинги 117 банків України. При цьому 21 банк має одночасно кредитні рейтинги в двох агентствах.

Структура кредитних рейтингів банків України в розрізі їх рівнів відображена на графіку. Найбільша питома вага належить кредитним рейтингам на рівні uaBBB – 72 (61.5%), найменша питома вага – кредитним рейтингам рівнів uaB та uaBB – відповідно 1 (0.009%) та 2 (0.017%).

Зібрана статистична інформація стосовно рівнів кредитних рейтингів банків України у розрізі груп викладена в таблиці 1.

За результатами аналізу статистичних даних, наведених у таблиці 1, бачимо, що зі зменшенням розмірів активів банків, тобто з переходом від I до IV групи, пропорційно зменшується кількість кредитних рейтингів високих рівнів інвестиційної категорії (uaAAA та uaAA) і зростає кількість кредитних рейтингів нижчих рівнів інвестиційної категорії (uaA та uaBBB). Загалом у банківській системі серед усіх кредитних рейтингів 89 (76.06%) підтримуються національними рейтинговими агентствами, а 28 (23.94%) – міжнародними. Найбільшу питому вагу кредитних рейтингів, які підтримують міжнародні рейтингові агентства, мають банки I групи – 72.73% від загальної кількості банків I групи. Серед банків II групи національними рейтинговими агентствами підтримується 14 кредитних рейтингів (60.87%), а міжнародними – 9 (39.13%). У III групі міжнародні рейтингові агентства підтримують лише два кредитні рейтинги (7.69% від загальної кількості), а національні рейтингові агентства підтримують 24 кредитні рейтинги

(92.31%) банків цієї групи. Серед банків IV групи міжнародні рейтингові агентства підтримують лише один кредитний рейтинг (0.02%).

Отже, лише банки I групи надають перевагу кредитним рейтингам міжнародних рейтингових агентств. На нашу думку, ця тенденція пов'язана з їх орієнтацією на міжнародний ринок капіталу та прагненням залучити іноземних інвесторів, які більше довіряють глобальним рейтинговим агентствам. Банки II, III та IV груп орієнтуються на внутрішній ринок капіталу та національних інвесторів, для яких оцінка національних рейтингових агентств є вичерпною та авторитетною. Водночас іншою причиною такого розподілу може бути суттєва різниця у вартості рейтингових послуг, які надаються міжнародними та національними рейтинговими агентствами. Наведені статистичні дані щодо рівнів кредитних рейтингів українських банків дають змогу побудувати інтегральний кредитний рейтинг вітчизняної банківської системи.

ПРИНЦИПИ ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО КРЕДИТНОГО РЕЙТИНГУ

Беручи до уваги, що банківська система України є сукупністю окремих банківських установ, можемо зробити припущення, що інтегральний рівень кредитного рейтингу банківської системи також є сукупністю окремих кредитних рейтингів банків. Слід зауважити, що всі банківські установи різняться за розмірами. Тому в процесі визначення узагальненого довгострокового кредитного рейтингу банківської системи України нами було зроблено такі припущення:

– вплив кожного банку на загальний стан банківської системи визначається з урахуванням частки його активів у системі;

– якщо банківська установа має два довгострокові кредитні рейтинги

від різних агентств, враховується кредитний рейтинг нижчого рівня; – якщо банк не має кредитного рейтингу, то показники цього банку не враховуватимемо.

Беручи до уваги ці припущення, робимо висновок, що інтегральний кредитний рейтинг банківської системи України доцільно розраховувати як середнє значення рівнів кредитних рейтингів окремих банків, зважених на частку активів банків із даним рівнем кредитного рейтингу. Причому, на нашу думку, спочатку зважування доцільно проводити в межах груп банків за розмірами активів, що дасть змогу порівняти більш однорідні об'єкти рейтингування.

Формула середньої арифметичної зваженої для розрахунку інтегрального кредитного рейтингу буде такою:

$$\bar{x} = \sum_{i=1}^n (x_i \times w_i),$$

де, $\bar{x}$ – інтегральний (середньозважений) кредитний рейтинг;

x_i – рівень кредитного рейтингу;

w_i – частка активів банків із певним кредитним рейтингом.

Рівень кредитного рейтингу є якісною оцінкою, тому для здійснення розрахунків необхідно перевести його в кількісну величину. Кожному рівню кредитного рейтингу призначимо певну кількість балів, при цьому найвище значення “9” присвоєно найвищому кредитному рейтингу рівня uaAAA, а найнижче “1” – кредитному рейтингу рівня uaC. Зазначимо, що Національна шкала також містить рівень рейтингу uaD, який відповідає стану дефолту банку, для цього рейтингу бали дорівнюють “0”, тобто його фактично можемо не враховувати.

Співвідношення між кредитними рейтингами та балами наведено в таблиці 2.

Оскільки кінцевим результатом розрахунків не обов'язково буде ціле число, то варто зазначити, що, по-

Таблиця 2. Шкала переведення рівнів кредитних рейтингів у бали

Рівень кредитного рейтингу	Бали, x_i
uaAAA	9
uaAA	8
uaA	7
uaBBB	6
uaBB	5
uaB	4
uaCCC	3
uaCC	2
uaC	1
uaD	0

перше, розраховане бальне значення інтегрального кредитного рейтингу доцільно округлити до двох значень після крапки. По-друге, знаки після крапки будуть вказувати на проміжну категорію кредитного рейтингу.

Позначимо цілу частину отриманого значення як $[x]$, а дробову – $\{x\}$, і введемо деякі умови.

1. Якщо дробова частина знаходиться в межах:

$0 \leq \{x\} < 0.25$, то кредитний рейтинг визначається на рівні, який відповідає значенню балів $[x]$ з проміжною категорією “–”.

2. Якщо дробова частина знаходиться в межах:

$0.25 \leq \{x\} < 0.75$, то кредитний рейтинг визначається на рівні, який відповідає значенню балів $[x]$.

3. Якщо дробова частина знаходиться в межах:

$0.75 < \{x\} < 1$, то кредитний рейтинг визначається на рівні, який відповідає значенню балів $[x]$ з проміжною категорією “+”.

ЗВАЖУВАННЯ КРЕДИТНИХ РЕЙТИНГІВ ЗА РОЗМІРАМИ АКТИВІВ

Зазначимо, що хоча інформація щодо присвоєних кредитних рейтингів банків актуалізована за станом на 01.02.2012 р., при проведенні дослідження для розрахунку частки банків (w_i) було використано офіційні дані НБУ щодо розміру активів банків України за станом на 01.01.2012 р.

Згідно з Рішенням Комісії з питань нагляду та регулювання діяльності

банків НБУ від 23.12.2011 р. № 814 “Про розподіл банків на групи” [8] до I групи відносяться банки, активи яких становлять більше 15 млрд. грн., до II групи – банки, активи яких становлять понад 5 млрд. грн., до III групи – банки, активи яких – понад 3 млрд. грн., до IV групи – банки, активи яких становлять менше 3 млрд. грн.

Слід зауважити, що національними та міжнародними рейтинговими агентствами прорейтинговано 90% активів банківської системи України (за станом на 01.02.2012 р.). Зокрема, прорейтинговано 96% активів банків I групи, 92% – II групи, 87% активів банків III групи та 55% – IV групи.

I ГРУПА БАНКІВ

Серед 17 банків I групи інтегральний кредитний рейтинг розраховано для 16 банків, активи яких становлять 96% активів групи. Похибка при розрахунку середньозваженого кредитного рейтингу становить лише 4%.

Результати розрахунків викладено у таблиці 3.

Враховуючи значення десяткової частини отриманого числа, тобто:

$0.75 < 0.77 < 1$, кредитний рейтинг визначається на рівні, який відповідає значенню 7 балів з проміжною категорією “+”. Отже, *інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банків I групи* знаходиться на рівні **uaA+**.

Аналогічні розрахунки проведемо для інших груп банків та всієї банківської системи України в цілому.

II ГРУПА БАНКІВ

Серед 19 банків II групи кредитного рейтингу немає лише у двох

банків. Частка активів непрорейтингованих банків становить 8% від активів цієї групи.

У бальному вимірі розрахований середньозважений рейтинг становить **6.61**. Тобто кредитний рейтинг визначається на рівні, який відповідає значенню **6** балів без проміжної категорії.

Отже, *інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банків II групи* знаходиться на рівні **uaBBB**.

III ГРУПА БАНКІВ

Серед 22 банків III групи кредитного рейтингу немає лише у трьох банків. Частка активів непрорейтингованих банків становить 13% від активів цієї групи.

У бальному вимірі рейтинг становить **6.38**. Тобто кредитний рейтинг визначається на рівні, який відповідає значенню **6** балів без проміжної категорії.

Таким чином, *інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банків III групи* знаходиться на рівні **uaBBB**.

IV ГРУПА БАНКІВ

Серед 117 банків у IV групі прорейтинговано лише 44 банки із сукупним обсягом активів 55% від їх загального обсягу цієї групи. Непрорейтингованими залишаються 73 банки, що мають сукупний обсяг активів 45%. Слід зауважити, що внаслідок цього похибка при розрахунку інтегрального кредитного рейтингу IV групи банків є значною.

У бальному вимірі рейтинг становить **6.37**.

Таким чином, *інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банків IV групи* знаходиться на рівні **uaBBB** за Національною шкалою.

ІНТЕГРАЛЬНИЙ ДОВГОСТРОКОВИЙ КРЕДИТНИЙ РЕЙТИНГ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Визначимо інтегральний кредитний рейтинг банківської системи України для прорейтингованих банків. Похибка при розрахунку цього рейтингу становить 10%.

У бальному вимірі рейтинг становить **7.40**. Тобто кредитний рейтинг визначається на рівні, який відповідає значенню **7** балів без проміжної категорії.

Таким чином, *інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України* знаходиться на рівні **uaA** за Національною шкалою.

Таблиця 3. Результати розрахунків середньозваженого рейтингу по I групі банків

№ п/п	Назва банку	Активи (тис. грн.)	Рівень рейтингу	Вага	Бали	З урахуванням ваги
1	Приватбанк	145 118 473	uaAA	0.21	8	1.71
2	Укрексімбанк	75 103 435	uaAA	0.11	8	0.89
3	Ощадбанк	73 968 478	uaAA	0.11	7	0.76
4	Райффайзен Банк “Аваль”	51 347 408	uaAA	0.08	8	0.61
5	Укрсоцбанк	40 206 926	uaAAA	0.06	9	0.53
6	Промінвестбанк	38 160 931	uaAA	0.06	8	0.45
7	ВТБ-банк	37 067 206	uaAAA	0.05	9	0.49
8	Перший український міжнародний банк	34 866 052	uaA	0.05	7	0.36
9	Укрсиббанк	32 868 231	uaAAA	0.05	9	0.44
10	Альфа-банк	27 964 574	uaBBB	0.04	6	0.25
11	Дельта-банк	23 216 416	uaA	0.03	7	0.24
12	ОТП-банк	22 784 720	uaAA	0.03	8	0.27
13	“Фінанси та кредит”	22 006 642	uaBBB	0.03	6	0.19
14	Брокбізнесбанк	18 940 271	uaAA	0.03	8	0.22
15	Укргазбанк	18 157 477	uaBBB	0.03	6	0.16
16	Дочірній банк Сбербанку Росії	16 932 522	uaAA	0.02	8	0.20
	Сума	678 709 762				7.77

ІНТЕРВАЛ ЗМІНИ ІНТЕГРАЛЬНОГО КРЕДИТНОГО РЕЙТИНГУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Визначений на рівні **uaA** інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України розрахований за вибіркою з прорейтингованих банків. Беручи до уваги, що сукупний розмір активів непрорейтингованих банків становить 10%, проаналізуємо можливі межі зміни середньозваженого за активами інтегрального рейтингу з урахуванням непрорейтингованих банків. Для визначення інтервалу, якому належить інтегральний кредитний рейтинг банківської системи, розглянемо два граничні варіанти.

I варіант. Розглянемо найгірший сценарій. Якщо припустити, що всі непрорейтинговані установи виявляться абсолютно ненадійними, ми знайдемо нижню межу (песимістичну оцінку) для інтегрального рейтингу банківської системи. В такому випадку в бальному вимірі середньозважений рейтинг становитиме **6.71**.

Таким чином, **мінімальний інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг** банківської системи України знаходиться на рівні **uaBBB**.

II варіант. Розглянемо найкращий сценарій, тобто такий, за якого зробимо припущення, що всі непрорейтинговані установи є абсолютно надійними. В такому випадку ми знайдемо верхню межу для інтегрального рейтингу банківської системи. За оптимістичною оцінкою в бальному вимірі середньозважений рейтинг становитиме **7.60**.

Отже, **максимальний інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг** банківської системи України знаходиться на рівні **uaA**.

Таким чином, значення інтегрального кредитного рейтингу банківської системи України перебуває в межах від **6.71** до **7.60**. Якщо ж перевести бальний вимір до позначень Національної шкали, остаточно запишемо, що його діапазон зміни — від **uaBBB** до **uaA**.

ВИСНОВКИ

Сучасний стан вітчизняного фінансового ринку зумовлює наявність нерозв'язаних науково-практичних завдань у сфері аналізу кредитного ризику та моделювання кредитних рейтингів. У попередніх працях одного з авторів [9–11], при-

свячених моделюванню кредитних рейтингів, було розглянуто питання визначення ймовірностей присвоєння певних рівнів кредитних рейтингів як для окремих об'єктів рейтингування, так і для сукупностей об'єктів.

Це дослідження є першою спробою побудови інтегрального кредитного рейтингу для сукупності об'єктів банківської системи на основі публічних статистичних даних щодо індивідуальних кредитних рейтингів вітчизняних банківських установ.

Визначений на рівні **uaA** за Національною шкалою [4] інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України за станом на 01.02.2012 р. характеризує її як таку, що має високий рівень кредитоспроможності порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Водночас цей рівень кредитоспроможності чутливий до несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов. Отриманий інтегральний кредитний рейтинг банківської системи України не є сталою величиною. Можливі майбутні зміни кредитних рейтингів вітчизняних банків будуть проаналізовані в подальших дослідженнях, присвячених визначенню надійності банківської системи України.

Зазначимо, що отриманий інтегральний кредитний рейтинг банківської системи України є лише мірою сукупного кредитного ризику окремих банків (якщо враховувати частку їх активів у системі). Розрахований за Національною шкалою рівень кредитного рейтингу не враховує суверенний ризик країни та є лише орієнтиром для визначення ступеня надійності банківської системи України. Також зауважимо, що за наявності репрезентативної статистичної вибірки щодо рівнів кредитних рейтингів інших об'єктів рейтингування (наприклад, вітчизняних емітентів облігацій) аналогічні дослідження доцільно було б провести й для інших секторів економіки України. □

Література

1. Аналітичний огляд “Банківська система України: підсумки 2011 року та ключові тенденції розвитку” // НРА “Рурік” — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1187>.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції створення системи рейтингової оцінки регіонів, галузей національної економіки, суб'єктів господарювання”

від 01.04.2004 р. № 208-р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2004-p>.

3. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів України” від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Національної рейтингової шкали” від 26.04.2007 р. № 665. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/665-2007-n>.

5. Рішення ДКЦПФР “Щодо встановлення відповідності рівнів рейтингових оцінок за шкалою міжнародного рейтингового агентства Fitch Ratings рівням за Національною рейтинговою шкалою” від 27.12.2007 р. № 2312. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-08>.

6. Рішення ДКЦПФР “Щодо встановлення відповідності рівнів рейтингових оцінок за шкалою міжнародного рейтингового агентства Moody's Investors Service рівням за Національною рейтинговою шкалою” від 27.12.2007 р. № 2313. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0029-08>.

7. Рішення ДКЦПФР “Щодо встановлення відповідності рівнів рейтингових оцінок за шкалою міжнародного рейтингового агентства Standard & Poor's рівням за Національною рейтинговою шкалою” від 27.12.2007 р. № 2314. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0030-08>.

8. Рішення Комісії з питань нагляду та регулювання діяльності банків Національного банку України “Про розподіл банків на групи” від 23.12.2011 р. № 814. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-11>.

9. Долінський Л. Моделювання кредитних рейтингів за національною та міжнародною рейтинговими шкалами // Вісник Національного банку України. — 2010. — № 10 — С. 50–54.

10. Долінський Л. Моделювання узагальненого кредитного рейтингу для групи об'єктів рейтингування // Вісник Національного банку України. — 2011. — № 4 — С. 23–27.

11. Долінський Л. Моделювання узагальненого кредитного рейтингу для групи гомогенних об'єктів // Вісник Національного банку України. — 2011. — № 9 — С. 27–30.